

INGLIZ TILI GRAMMATIKASINI MUSTAQIL O'RGANISH METODIKASI

USMONOV BOTIR RAXMATILLA O'GLI

AMALIY INGLIZ TILI VA ADABIYOTSHYNSLIK KAFEDRASI

XORIJY FILOLOGIYA FAKULTETI

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada ingliz tili grammatikasini mustaqil ravishda o'rganishning samarali metodik yondashuvlari tahlil qilinadi. Unda o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda, interaktiv vositalar, zamonaviy texnologiyalar, o'quv materiallari va mustaqil mashq bajarish metodlari haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, ingliz tili grammatikasi bo'yicha o'z-o'zini baholash va rivojlantirish imkoniyatlarini kuchaytiruvchi uslublar keltiriladi. Maqola til o'rganishni mustaqil boshlaganlar hamda o'qituvchilar uchun amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: mustaqil ta'lim, ingliz tili grammatikasi, o'z-o'zini o'rganish, interaktiv metodlar, o'quv strategiyalari, til o'rganish texnologiyalari, mustaqil mashqlar

АННОТАЦИЯ: В данной статье рассматриваются эффективные методические подходы к самостоятельному изучению грамматики английского языка. Особое внимание уделяется индивидуальным потребностям учащихся, использованию интерактивных средств, современных технологий, учебных материалов, а также методам самостоятельного выполнения упражнений. Также приводятся способы, способствующие самооценке и развитию грамматических навыков. Статья содержит практические рекомендации как для самостоятельных изучающих, так и для преподавателей.

Ключевые слова: самостоятельное обучение, грамматика английского языка, самоподготовка, интерактивные методы, учебные стратегии, технологии изучения языков, самостоятельные упражнения

ANNOTATION: This article explores effective methodological approaches to independent learning of English grammar. It focuses on the individual needs of learners, the use of interactive tools, modern technologies, learning materials, and techniques for completing self-study exercises. The article also discusses methods that enhance self-assessment and the development of grammatical skills. It provides practical recommendations for both independent learners and language teachers.

Keywords: independent learning, English grammar, self-study, interactive methods, learning strategies, language learning technologies, self-practice exercises

Kirish: So‘nggi yillarda ingliz tilini mustaqil o‘rganishga bo‘lgan qiziqish ortib bormoqda. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarning rivojlanishi va internet resurslarning kengayishi o‘quvchilarga darsdan tashqari paytlarda ham tilni o‘zlashtirish imkonini bermoqda. Ingliz tili grammatikasi esa tilni o‘rganishda asosiy va muhim bo‘g‘in hisoblanadi. Biroq grammatikani mustaqil o‘rganish ko‘pchilik uchun murakkab vazifa bo‘lib, samarali yondashuvlarni talab etadi. Ushbu maqolada ingliz tili grammatikasini mustaqil ravishda o‘zlashtirish bo‘yicha eng samarali metodik yondashuvlar yoritiladi. Shuningdek, o‘quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan usullar, interaktiv vositalardan foydalanish, texnologiyalarni o‘quv jarayoniga integratsiya qilish va mustaqil mashqlar orqali til ko‘nikmalarini rivojlantirish yo‘llari tahlil qilinadi. Maqola mustaqil ta’lim oluvchilar hamda o‘qituvchilar uchun amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

MUSTAQIL O‘RGANISHNI REJALASHTIRISH

Ingliz tilining grammatikasini mustaqil o'rganish muvaffaqiyatli bo'lishi uchun bu jarayonni puxta rejalashtirish zarur. Til o'rganish individual jarayon bo'lganligi sababli, har bir o'quvchi o'z ehtiyojlari, imkoniyatlari va bo'sh vaqtiga qarab o'z o'quv strategiyasini ishlab chiqishi kerak. Avvalo, o'quvchi o'zining ingliz tili darajasini aniqlab olishi lozim (masalan, A1, A2, B1 kabi CEFR mezonlari bo'yicha). Bu uchun bepul onlayn testlardan foydalanish mumkin.

Rejalashtirishda quyidagilar e'tiborga olinadi:

- Maqsad: Masalan, 3 oy ichida asosiy zamonlarni o'zlashtirish.
- Kunlik mashg'ulot vaqti: Har kuni 30–60 daqiqa ajratish.
- Mavzular ketma-ketligi: Avval sodda grammatik mavzular (Present Simple, articles), so'ng murakkabroq mavzular (passive voice, conditional sentences).
- Tekshiruvlar uchun vaqt: Har haftada o'zlashtirilgan bilimni test yoki yozma mashq orqali tekshirish.

Tartibli yondashuv va qat'iy jadval o'quvchini mustaqil bo'lishga, intizomli ishlashga o'rgatadi hamda motivatsiyani yuqori darajada ushlab turadi.

SAMARALI METOD VA VOSITALARNI TANLASH

Grammatikani mustaqil ravishda chuqur va tizimli o'rganish uchun zamonaviy o'quv vositalaridan unumli foydalanish lozim. Har bir o'quvchi o'ziga mos va qulay bo'lgan metodlarni aniqlab, ularni kombinatsiyada qo'llashi samaradorlikni oshiradi.

Eng samarali manbalar va vositalar:

- Darsliklar: Murphy'ning "English Grammar in Use" kitobi boshlang'ich va o'rta darajadagi o'quvchilar uchun juda foydalidir. Har bir grammatik mavzu qisqa nazariya, misollar va mashqlar bilan berilgan.

- Mobil ilovalar: Duolingo, Quizlet yoki Memrise orqali so'zlar va grammatik shakllarni mustahkamlash mumkin. Bu ilovalar foydalanuvchini gamifikatsiya orqali o'rganishga jalb qiladi (ball, yutuqlar va darajalar orqali).

- YouTube darslari: Vizual o'quvchilar uchun videodarslar juda samarali. Taniqli YouTube kanallari: BBC Learning English, Speak English with Vanessa, English Addict with Mr. Steve.

- Veb-saytlar: British Council, Perfect English Grammar, EnglishPage.com saytlari grammatikani chuqur tahlil qiladi va ko'plab bepul mashqlarni taklif etadi.

- Ovozli mashqlar: Podkastlar va audiokurslar (masalan, "The English We Speak") eshitish orqali grammatik strukturalarni kontekstdagi ishlatilishini tushunishga yordam beradi.

Metodik yondashuvlar:

- Deduktiv yondashuv: Avval nazariyani tushunib, keyin mashqlar bajarish.
- Induktiv yondashuv: Misollarni kuzatish orqali qoidani o'zingiz chiqarasiz.
- Kontekstual yondashuv: Grammatikani matn va real suhbatlar asosida o'rganish.

Bu yondashuvlar o'quvchini faqat yodlash emas, balki grammatikani tushunish, qo'llash va his qilishga o'rgatadi.

O'z-o'zini nazorat qilish va natijalarni baholash

Mustaqil ta'limda o'quvchining o'zini muntazam baholab borishi — o'rganish jarayonining eng muhim jihatlaridan biridir. Chunki doimiy nazorat o'z ustida

ishlashga, xatolarni aniqlab tuzatishga yordam beradi va rivojlanishni kuzatish imkonini beradi.

O‘z-o‘zini baholash usullari:

- Testlar yechish: Har bir mavzu yakunida interaktiv testlar yordamida o‘z bilimini sinab ko‘rish.
- Yozma ishlari: Yangi o‘rganilgan grammatik qoidalardan foydalanib, qisqa matnlar yoki insho yozish.
- Gap tuzish mashqlari: Berilgan so‘zlardan grammatik jihatdan to‘g‘ri gap tuzish orqali bilimni mustahkamlash.
- Audio yozuvlar qilish: O‘zingizning nutqingizni yozib olib, grammatik xatolarni tahlil qilish.

Baholash mezonlari:

- Nechta grammatik xato qilingan?
- Qaysi mavzular kam o‘zlashtirilgan?
- Yozma va og‘zaki ifodada grammatik tuzilmalar qanday qo‘llanilgan?

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili grammatikasini mustaqil o‘rganish samarali va muvaffaqiyatli bo‘lishi uchun o‘quvchi tomonidan aniq maqsad qo‘yilishi, to‘g‘ri rejalashtirish va zamonaviy o‘quv vositalaridan oqilona foydalanish zarur. Mustaqil ta’lim jarayoni o‘z-o‘zini anglash, mustahkam intizom va muntazam nazoratni talab etadi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, interaktiv platformalar, mobil ilovalar, audio va video materiallardan foydalangan holda grammatika o‘rganish o‘zlashtirish samaradorligini oshiradi. Bundan tashqari, o‘z-o‘zini nazorat qilish va baholash usullari orqali o‘quvchi o‘zining rivojlanish bosqichlarini kuzatib boradi

va zarur hollarda o'quv strategiyasini o'zgartiradi. Ushbu maqolada keltirilgan metodik tavsiyalar mustaqil til o'rganuvchilar va pedagoglar uchun foydali bo'lib, amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etishga ko'maklashadi. Mustaqil ta'limga asoslangan yondashuv zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda va kelajakda ham dolzarbligini saqlab qoladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Murphy R. English Grammar in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. – B. 380.
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. London: Pearson Education Limited, 2015. – B. 446.
3. Scrivener J. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching. Oxford: Macmillan Education, 2011. – B. 418.
4. Thornbury S. How to Teach Grammar. Harlow: Pearson Education, 1999. – B. 192.
5. British Council. Teaching English – Grammar and Vocabulary Resources.